

27. Torsdag den 11 febr. 1971

Hos Tonklubben:

Låt med 'smörjkopp' och spelansglädje

□ — När jag var liten grabb var jag rädd för farfars svarta nyckelharpa med runda hål. Den såg ut som en elak gubbe, där den hängde på väggen, berättade riksspelmannen Erik Sahlström, när han med fiol och nyckelharpa på onsdagskvällen var gäst hos Tonklubben i Södertälje konsthall. Tillsammans med Erik Sahlström var två andr fina spelmän — Viksta-Lasse med sin fiol och Wappersta-Lasse med sina magdeburgerspel.

Riksspelmansmärket lyste mot Erik Sahlströms röda väst, smalrandad i svart. Spelmännen var fina blickfång i sina lysande röda västar, gula byxor och fladdrande, röda knäband.

— När jag var sju år började jag spela dragspel. Men en dag drog en grabb i granngården sönder bälgen. Han var för stor och stark för mitt dragspel. Då var det slutspelat för mig.

Sedan blev det fars fiol och farfars gamla nyckelharpa jag fick prova på. Och sedan har det bara fortsatt!

SIDAN 2

Viksta-Lasse — eller Leonard Larsson, legendarisk spelman från orra Uppland, som för traditionen vidare från Hjort-Anders spelade på onsdagskvällen i Södertälje tonklubb.

Erik Sahlström berättade också att spelmännen förr var skrockfulla. Framtill på nyckelharpan hade man ett förvaringsutrymme för en trollpåse. En gång hittade Erik Sahlström en påse när han skulle laga en gammal nyckelharpa. Påsen innehöll ben och bibelblad. — Men inte vågade jag behålla sånt, inte. Jag kastade den på en gång!, sade Erik Sahlström och klämde i med sin humoristiska Loppolska.

★ **"DRAGSPELET — DET VÄRSTA SOM HÄNT"**

— Jag är glad att vi på samma kväll kan presentera spelmän med både nyckelharpa, fiol och dragspel. Tidigare hade man den uppfattningen att dragspelet var det värsta som hänt folkmusiken, sade kvällens värd — Arne Blomberg, ordförande i Södermanlands spelmansförbund.

Själv tyckte Arne Blomberg att man borde erkänna två saker: att dragspelet förändrat folkmusiken, med den försvunnna äldre typ folkmusik — men dragspelet representerar också — som inget annat instrument — folkets musik kring sekelskiftet.

★ **SPELAT FÖR CHRUSJTJOV**

Inledde programmet gjorde Erik Sahlström på nyckelharpa, spelmannen "som ingen vågat ge öknamn" — och som spelat både för Chrusjtjov och på festival i Venedig!

Tillsammans med Sahlström spelade på fiol Leonard Larsson från Viksta i Norra Uppland, legendarisk spelman under namnet Viksta-Lasse. Han för traditionen vidare från män som Hjort-Anders och Gås-Anders.

★ **NÄR GÅS-ANDERS TRÖSKADE RAGEN**

— Gås-Anders vaktade gäss som liten, därav namnet. Det var en liten gubbe som alltid hade fiolen med sig. Han spelade överallt, på dikesrenar och väg-

— Jag såg en hare som "skälde" bakom en hund, en dag i skogen. Det såg så roligt ut. När jag kom hem gjorde jag den här låten, sade Erik Sahlström och spelade sin låt "Hardrevet" på nyckelharpan.

kanter, berättade Erik Sahlström.

— Gås-Anders spelade alltid med stövlar med klackar på, inflikade Viksta-Lasse. En gång på en logdans lade en påhittig bonde rågkärvar under Gås-Anders klackar. På morgonen var rågen uttröskad!

Så spelade man en av Gås-Anders sköna gånglåtar.

★ **HARDREV OCH SPELMANSGLÄDJE**

— Ju mer man stämmer, desto stämningsfullare blir det, sade Erik Sahlström och fingrade på sin nyckelharpa.

Sedan hann det bli många låtar, en med den lustiga texten: 'Jag skall skaffa mig en randig kjortel. Så kommer friare från alla orter', en vals från Leufsta bruk — baron de Geer på bruket önskade alltid ha musik på nyckelharpa vid midsommar, "Hardrevet", en låt som Erik

Sahlström kom på när han såg en hare jaga en hund i skogen — och Sahlströms "Spelmansglädje" som han från början kallade "Livet i glädjebacken".

★ **POLSKA I SNICKARBOD**

Sedan blev det en 8-dels polka, en slängpolka efter Gås-Anders, en 'sakta och försiktig' brudmarsch av August Bohm och några polskor av Viksta-Lasse — som Erik Sahlström "brummade till" — kom Viksta-Lasse på en dag när han stod och lagade räfsor i sin snickarbod.

★ **MAGDEBURGARE MED "SMÖRJKOPP"**

— Det står SB på män magdeburgare — men inte efter Sten Broman, sade Wapperstasse om ett av sina nära 100-åriga spel — med tre "smörjkoppar".

Med "Handklaverslåt från

Låt med...
**Glad dans till
Beethovenpolka**
Forts. fr. sid. 1

Vikbolandet" och "Kväsarvalsen" fick Wappers a-Lasse publiken med sig. Man applåderade entusiastiskt.

★ **DANS TILL BEETHOVEN-POLSKA**

Efter kaffepaus fortsatte Erik Sahlström och Viksta-Lasse att spela polskor som fick många att dansa kring konsthallens ljusa pelare. Bland dansarna såg man bl.a. polske-specialisten Henry Sjöberg med hustru.

En av kvällens sista låtar var Erik Sahlströms egen Beethoven-polska.

TEXT: CHRISTER DUKE
BILD: BJÖRN LINDSTRÖM

— Gås-Anders var en liten gubbe som alltid hade fiolen med sig. Han spelade vid dikesrenar och vägkanter, berättade Viksta-Lasse t. v. Sedan spelade han och riksspelmannen Erik Sahlström en av Gås-Anders gånglåtar.